

Ζουλφί Λιβανελί στο ΑΠΕ-ΜΠΕ: Τα βιβλία γράφονται για να αλλάξουν τον κόσμο

Δευτέρα, 06 Φεβρουαρίου, 2017

Τελευταία ενημέρωση: 17:13

Μουσικοσυνθέτης παγκόσμιας φήμης, αρθρογράφος αλλά και σκηνοθέτης, ο Ζουλφί Λιβανελί είναι το ίδιο επιτυχημένος και ως μυθιστοριογράφος, με τα βιβλία του να έχουν μεταφραστεί σε πάνω από σαράντα γλώσσες. Τα θέματά του είναι κατά κανόνα αντλημένα από την Ιστορία, μεγάλο ρόλο, όμως, παίζουν και ο έρωτας, η αυτοβιογραφία ή η εκτύλιξη της δράσης σε εξωτικούς τόπους. Ο Λιβανελί, βρίσκεται αυτές τις μέρες στην Αθήνα. Τον συναντήσαμε και συζητήσαμε για την πολιτική και τον έρωτα, για την Κωνσταντινούπολη και τις τρομοκρατικές επιθέσεις, για τις ελληνοτουρκικές σχέσεις, για την εικόνα της Ευρώπης στην Τουρκία, αλλά και για τα βιβλία και τη λογοτεχνία.

«Τα βιβλία», όπως χαρακτηριστικά λέει στη συνέντευξη που παραχώρησε στο ΑΠΕ-ΜΠΕ «γράφονται για να αλλάξουν τον κόσμο».

Ερ: Το βιβλίο σας «Οτέλ Κωνσταντινίγε», που κυκλοφόρησε τον περασμένο χρόνο στα ελληνικά (μετάφραση Νίκη Σταυρίδη, εκδόσεις Πατάκη), είναι ένα μυθιστόρημα πόλης, που θέλει, όπως έχετε γράψει ο ίδιος, «να μιλήσει για τους ανθρώπους της σημερινής Κωνσταντινούπολης, να διηγηθεί τη ζωή τους στις πολλαπλές μορφές και τις ποικίλες διαστρωματώσεις της». Μιλήστε μου γι' αυτό.

Απ: Το βιβλίο μου αυτό είναι διαφορετικό από τα άλλα. Έχει γραφτεί ειδικά για τους Έλληνες, αλλά και για τους Τούρκους. Σε μια πρόσφατη παρουσίασή του στην Τουρκία, ο εισηγητής το ονόμασε «συμφωνικό μυθιστόρημα», παρομοιάζοντάς το με το «Δόκτωρ Φάουστους» του Τόμας Μαν. Πρόκειται όντως για μια σύνθεση που θυμίζει συμφωνική μουσική: με πολλούς συντελεστές, αλλά με πρωταγωνίστρια την Κωνσταντινούπολη. Κάθε νέα γενιά που ζει στην Κωνσταντινούπολη έχει να κάνει με τα ίδια ακριβώς ζητήματα: με το κυνήγι του χρήματος, με τον διάχυτο ερωτισμό, αλλά και με την ανυπολόγιστη βία. Η Κωνσταντινούπολη υπήρξε το πρώτο κοσμοπολιτικό κέντρο στον πλανήτη και δεν έχει χάσει μέχρι και σήμερα τον κοσμοπολιτικό της χαρακτήρα. Αυτό, βεβαίως, σημαίνει και μιαν όψη παρακμής, γιατί όλες οι αυτοκρατορίες έχουν κι ένα παρακμιακό στοιχείο. Ήθελα, λοιπόν, οι Έλληνες να μάθουν πολλά γι' αυτή την πόλη, αλλά και οι Τούρκοι να συνειδητοποιήσουν πράγματα που έχουν σχέση με την ιστορία της. Η Κωνσταντινούπολη κατακτήθηκε από τους Οθωμανούς, αλλά προηγουμένως υπήρξε επί πολλούς αιώνες η πρωτεύουσα του Βυζαντίου. Το βιβλίο μου θέλει να αλλάξει τα κλισέ: το τι είναι Έλληνας, αλλά και το τι είναι Τούρκος.

Ερ: Όπως γίνεται φανερό όχι μόνο από το «Οτέλ Κωνσταντινίγε», αλλά και από το σύνολο του συγγραφικού σας έργου, η λογοτεχνία έχει πολιτικό προσανατολισμό, αλλά δεν υποκύπτει σε πολιτικές και ιδεολογικές στρατεύσεις. Πώς πετυχαίνει κανείς μια τόσο δύσκολη ισορροπία;

Απ: Η λογοτεχνία είναι πριν και πάνω απ' όλα λογοτεχνία. Γι' αυτό και την απασχολούν πλήθος πράγματα: η αγάπη, ο φόβος του θανάτου, το πάθος, το μίσος, η απογοήτευση, αλλά και το σεξ. Ανάμεσα, λοιπόν, σε όλα αυτά την απασχολεί και η πολιτική. Όσο έγραφε, ο Φίλιπ Ροθ, έγραφε για την περίοδο Κλίντον. Θα είναι δυνατόν στο μέλλον ένας Αμερικανός μυθιστοριογράφος να γράψει χωρίς να αναφερθεί στην εποχή του Τραμπ; Η πολιτική αποτελεί ουσιώδες στοιχείο της ζωής και η λογοτεχνία είναι αδιανόητο να την αφήσει απέξω, χωρίς, παρόλα αυτά, να κάνει ποτέ πολιτική η ίδια.

Ερ: Πώς νιώθει ένας συγγραφέας για τον οποίο η Κωνσταντινούπολη έχει αποτελέσει συστατικό στοιχείο της λογοτεχνίας του μετά το τελευταίο μεγάλο τρομοκρατικό χτύπημα, που ανακαλεί μια μακρά σειρά παλαιότερων φονικών επιθέσεων;

Απ: Η Τουρκία βρίσκεται σε πολύ δύσκολη περίοδο και δέχεται τρομοκρατικές επιθέσεις από ποικίλες κατευθύνσεις. Το τελευταίο χτύπημα ήταν καταστροφικό, ενώ αν λογαριάσουμε κι όλα τα προηγούμενα, ο αριθμός των νεκρών σε όλη τη χώρα ξεπερνά τους 400. Ποτέ μου δεν μπόρεσα να καταλάβω τις επιθέσεις αυτοκτονίας, να επικοινωνήσω με την ψυχολογία των δραστών. Υπάρχει στο βιβλίο μου, το βιβλίο για το οποίο συζητάμε, ένας τέτοιος δράστης, που πιστεύει πως με το που θα πέσει νεκρός στη βομβιστική επίθεση θα πάει στον παράδεισο. Το Κοράνι, όμως, δεν λέει αυτό. Λέει πως θα περάσουνε εκατομμύρια χρόνια μέχρι να έρθει η ώρα που θα ανοίξουν οι πύλες του παραδείσου. Οπότε, προς τι;

Ερ: Ποιες είναι οι εφεδρείες (οι δικές σας και της τουρκικής κοινωνίας) απέναντι στο παρόν και το μέλλον;

Απ: Δεν υπάρχει μία τουρκική κοινωνία. Η Τουρκία είναι μια πολωμένη χώρα, στην οποία έχει καταργηθεί η διάκριση μεταξύ Δεξιάς και Αριστεράς. Ετοιμαζόμαστε τώρα να πάμε σε δημοψήφισμα για τον θεσμό του προέδρου και πολύ φοβάμαι πως αυτό θα προκαλέσει ακόμα μεγαλύτερη διαίρεση. Το βλέπουμε ήδη από αυτά που συμβαίνουν στο κοινοβούλιο και από τη βία (τη φυσική βία) η οποία αναπτύσσεται καθημερινά εκεί. Οι προσεχείς μήνες θα είναι εξαιρετικά κρίσιμοι και δεν αποκλείεται να προσφέρουν έδαφος για χειρότερη δράση της τρομοκρατίας.

Ερ: Τι πιστεύετε για τις σημερινές ελληνοτουρκικές σχέσεις, ένα ζήτημα στο οποίο έχετε αφιερώσει μεγάλο μέρος της δημόσιας δραστηριότητάς σας κατά το παρελθόν;

Απ: Λυπάμαι πολύ για την κατάσταση η οποία έχει επικρατήσει. Οι ελληνοτουρκικές σχέσεις δεν είναι όπως ήταν παλαιότερα. Δεν υπάρχει το χαλί που είναι αναγκαίο για την ευδωσή τους, όπως έλεγε ο φίλος μου Ισμαήλ Τζεμ όταν ήταν υπουργός Εξωτερικών της Τουρκίας. Ξέρετε, η Ελλάδα είναι το δεύτερο σπίτι μου και νιώθω ότι συνιστά απόλυτη αναγκαιότητα η βελτίωση των σχέσεων ανάμεσα στις δύο χώρες. Το πιστεύω και ελπίζω σ' αυτό.

Ερ: Και για να περάσουμε από την Ελλάδα σε ένα ευρύτερο πεδίο, ποια νομίζετε ότι είναι στις ημέρες μας η εικόνα της Ευρώπης στην Τουρκία;

Απ: Όταν ξεκίνησε η συζήτηση για την ένταξη στην Ευρωπαϊκή Ένωση, η εικόνα ήταν πολύ θετική. Άλλωστε, μέχρι και τώρα υπάρχει ένας μεγάλος αριθμός ανθρώπων που δεν έχουν πάψει να πιστεύουν στην Ευρώπη. Όμως ο αρραβώνας κράτησε πολύ και ο γάμος δεν ήρθε ποτέ, κι αυτό είναι κάτι που ο κόσμος στην Τουρκία δεν καταλαβαίνει - την ώρα που και η κυβέρνηση βοηθάει στην επίταση της σύγχυσης. Πολλοί Τούρκοι είναι όχι μόνο οργισμένοι με την Ευρώπη, αλλά σπεύδουν και να προβλέψουν τη διάλυση της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Ερ: Τον Μάιο του 2016 παραιτηθήκατε από πρέσβης καλής θέλησης της Τουρκίας στην UNESCO σε ένδειξη διαμαρτυρίας για τις πολιτισμικές καταστροφές στη Σουρ.

Πώς αποτιμάτε την τρέχουσα πραγματικότητα, όχι μόνο στο Ντιγιάρμπακιρ, αλλά και στο ευρύτερο τοπίο της Μέσης Ανατολής;

Απ: Στο ζήτημα αυτό έχουν γίνει μεγάλα λάθη, τόσο από τη μεριά των Κούρδων όσο και από τη μεριά της κυβέρνησης. Οι Κούρδοι βιάστηκαν να κηρύξουν αυτόνομη την περιοχή τους, κάτι που κανένα κυρίαρχο κράτος στον κόσμο δεν θα έκανε αποδεκτό. Και το τουρκικό κράτος, όμως, επετέθη, καταστρέφοντας πολιτιστικά μνημεία και σκοτώνοντας ανθρώπους. Η UNESCO διοργάνωνε την ίδια εποχή συνόδους στην Κωνσταντινούπολη, καλύπτοντας το τουρκικό κράτος. Είμαι ευτυχής που παραιτήθηκα. Ελπίζω να βρεθεί μια ειρηνική λύση. Οι Κούρδοι δεν θέλουν στην πραγματικότητα να αποσπαστούν από την Τουρκία, αλλά και η Τουρκία θα πρέπει να τους αναγνωρίσει ως πολίτες πρώτης κλάσης.

Ερ: Τι νομίζετε για τη σχέση λογοτεχνίας και μουσικής, που έχει σφραγίσει το πολύχρονο έργο σας; Δίνετε κάποια προτεραιότητα προς τη μια ή την άλλη κατεύθυνση ή αποτελούν αδιάρρηκτο σύνολο;

Απ: Από τα παιδικά μου χρόνια προετοιμαζόμουν για να γίνω συγγραφέας και μουσικός, ενώ σπούδασα μουσική κατά τη διάρκεια της παραμονής μου στη Σουηδία. Ο φίλος μου, Μίκης Θεοδωράκης, αναφέρεται συχνά στον Πυθαγόρα και στην πεποίθησή του πως τα πάντα τριγύρω μας αποτελούν μουσική. Ωστόσο, το πιο σημαντικό είναι οι λέξεις. Δεν είναι τυχαίο ότι όλες οι θρησκείες χρησιμοποιούν τις τέχνες, αλλά δίνουν την προτεραιότητα στις λέξεις και τον λόγο. Κι ας μην ξεχνάμε πως τα βιβλία αλλάζουν τις κοινωνίες. Αυτό έκανε ο Ρουσσώ με τη Γαλλική Επανάσταση, αυτό έκανε ο Μαρξ με τον κόσμο. Στην Τουρκία, βέβαια, δεν έχουμε τέτοια παράδοση. Ο κόσμος δεν αλλάζει μέσω της επιστήμης και του στοχασμού. Αλλάζει, εντούτοις, μέσω της ποίησης. Κανένας αριστερός στην Τουρκία δεν έγινε αριστερός επειδή διάβασε Μαρξ, αλλά επειδή διάβασε ποίηση.

Ερ: Τι θα είναι το επόμενο βιβλίο σας;

Απ: Κυκλοφόρησε πριν από τρεις εβδομάδες στην Τουρκία με τίτλο «Αναταραχή». Ήρωές του είναι, μεταξύ άλλων, άνθρωποι των Γιαζιντι, μια εθνοτική ομάδα που υπέστη τα πάντα στον πόλεμο της Συρίας, αναζητώντας καταφύγιο στα τουρκικά εδάφη. Να, λοιπόν, πάλι, που το μυθιστόρημα καταπιάνεται με την πολιτική, χωρίς να πολιτικολογεί το ίδιο. Το βιβλίο έχει πουλήσει ήδη 250.000 αντίτυπα και αναμένεται σύντομα και η μετάφρασή του στα ελληνικά.

Το πλήρες τηλεγράφημα του Β. Χατζηβασιλείου στη συνδρομητική ιστοσελίδα του ΑΠΕ-ΜΠΕ.

© ΑΠΕ-ΜΠΕ ΑΕ. Τα πνευματικά δικαιώματα ανήκουν στο ΑΠΕ-ΜΠΕ ΑΕ.

Απαγορεύεται η αναπαραγωγή από επισκέπτες της ιστοσελίδας.